

Yargıtay 4. HD E.2023/8044 K.2026/4883 (28.04.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

4. Hukuk Dairesi 2023/8044 E. , 2026/4883 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : ... Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2023/572 -2023/703

Bölge adliye mahkemesi kararı davacı vekili tarafından duruşma istemli temyiz edilmekle kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, 28.04.2026 tarihinde duruşma yapılmasına ve duruşma gününün taraflara davetiye ile bildirilmesine karar verilmiştir.

Belli edilen gün ve saatte davacı vekili Avukat...ile davalı ... vekili Avukat ... geldiler, diğer davalı...Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi adına gelen olmadı. Taraflar vekillerinin sözlü açıklamaları dinlenildikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için uygun görülen 28.04.2026 gününde Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlenerek dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; davacının içerisinde yolcu olarak bulunduğu, dava dışı ...'ün sevk ve idaresindeki aracın, 04.09.2012 tarihinde cadde üzerinde bırakılan bordür taşlarına çarpması sonucu meydana gelen tek taraflı trafik kazasında davacının yaralandığını ve malul kaldığını, Karayolları Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü ile davalı ... arasında ... yolunun "Bitümlü Sıcak Karışım ile Kaplama Yapılması" işine ait sözleşme imzalandığını, aracın Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası aleyhine ... 5. Asliye Ticaret Mahkemesinde açmış oldukları davanın Yargıtay incelemesinden geçerek kesinleştiğini, bu davada polise limitine göre karar verildiğini, davacının gerçek zararının çok daha fazla olduğunu beyanla fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak şimdilik 1.000,00 TL sürekli iş göremezlik tazminatı ile 1.000,00 TL bakıcı gideri ve 200.000,00 TL manevi tazminatın kaza tarihi olan 04.09.2012 tarihinden itibaren işlemiş ve işleyecek avans faizi ile birlikte teselsül hükümlerine göre davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmiş, 23.12.2019 tarihli ıslah dilekçesiyle sürekli iş göremezlik tazminatı talebini 725.874,202 TL'ye, 1.000,00 TL'lik sürekli bakıcı gideri talebini 904.415,752 TL'ye yükseltmiştir.

II. CEVAP

Davalı ... vekili cevap dilekçesinde; davanın zamanaşımına uğradığını, davacılar ile ... 40. Noterliğinin 23.10.2012 tarih, ... yevmiye numaralı ibra sözleşmesi ile maddi zararlara karşılık 5.000,00 TL maddi tazminat, manevi zararlara karşılık ise 20.000,00 TL manevi tazminat ödenmesi hususunda anlaşıldığını ve ödeme yapıldığını, manevi tazminat bölünemeyecek olması nedeniyle yeniden manevi tazminat istenemeyeceğini, bu nedenle manevi tazminat yönünden davanın reddi gerektiğini, müterafik kusur indirimi yapılması gerektiğini beyanla davanın reddini savunmuştur.

Davalı ... vekili yasal süresinden sonra sunmuş olduğu cevap dilekçesinde; davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davacı küçük ... için 1.630.289,95 TL'nin (725.874,202 TL sürekli iş göremezlik tazminatı ve 904.415,75 TL bakıcı gideri) kaza tarihi olan 04.09.2012 tarihinden itibaren işleyecek avans faizi ile birlikte

davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı küçük ... adına velayeten anne davacı ... 'e ödenmesine, davacının manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili ve davalı ... vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine; ... Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 30.09.2021 tarih, 2021/91-2021/882 Karar sayılı ilamı ile davacılar vekili ile davalı ... vekillerinin istinaf başvurularının ayrı ayrı kısmen kabulü ile ... Asliye Hukuk Mahkemesinin (Asliye Ticaret Mahkemesi Sıfatıyla) 01.10.2020 tarih ve 2015/412 esas, 2020/393 karar sayılı kararının HMK'nın 353/1-b-2 maddesi uyarınca kaldırılmasına, HMK'nın 353/1-b-2 maddesi gereğince yeniden hüküm kurulması gerektiğinden, davanın kısmen kabulüne, davacıların maddi tazminat taleplerinin kısmen kabulü ile küçük ... için 1.554.346,964 TL'nin (649.931,212 TL sürekli iş göremezlik tazminatı ve 904.415,75 TL bakıcı gideri) kaza tarihi olan 04.09.2012 tarihinden itibaren işleyecek avans faizi ile birlikte müştereken ve müteselsilen tahsili ile davalılardan alınarak davacılar ödenmesine, fazlaya dair istemin reddine, davacıların manevi tazminat taleplerinin reddine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1.Bölge adliye mahkemesi kararına karşı davacılar vekili ve davalı ... vekili tarafından temyiz isteminde bulunmuştur.

2.Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 26.09.2022 tarih, 2021/26261, 2022/10826 Karar sayılı ilamı ile "Davacı vekili, müvekkilinin meydana gelen kazada yaralandığını ve malul kaldığını ileri sürerek tazminat talebinde bulunmuş, davalı ... vekili, davacıların zararlarının davadan önce karşılandığını ve ibra edildiklerini savunmuş; ilk derece mahkemesince davalının bu savunması üzerinde durulmayarak tazminata hükmedilmiş, bölge adliye mahkemesince davalı ...'ın bu yöndeki istinaf itirazlarının, ibranamenin düzenlenmesinden itibaren 2 yıl geçmeden müşterek ve müteselsil sorumlu sigorta şirketi aleyhine ... 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2013/511 E., 2015/538 K. sayılı dosyasından dava açıldığı, bu nedenle sözleşmenin artık geçersiz kabul edilmesi gerektiği ve işbu davanın açılmasında 2 yıllık sürenin göz önüne alınamayacağı gerekçesiyle reddine karar verilmiş ise de varılan sonuç dosya kapsamına uygun düşmemektedir. Karayolları Trafik Kanunu'nun (KTK) 111. maddesi uyarınca, tazminat miktarlarına ilişkin olup da yetersiz veya fahiş olduğu açıkça belli olan anlaşmalar veya uzlaşmalar, yapıldıkları tarihten itibaren 2 yıl içinde iptal edilebilirler. Yasa'nın bu hükmünden yararlanmak için ibra belgesinin iptalinin açıkça ve ayrıca istenmesine gerek olmayıp, dava sırasında bu husus ileri sürülebileceği gibi, yapıldığı tarihten itibaren 2 yıl içinde hükümlerinin kabul edilmediğine ilişkin bir irade açıklaması da yeterlidir. Yasada belirtilen 2 yıllık süre hak düşürücü süre olup, mahkemece re'sen dikkate alınmalıdır. Müteselsil sorumluluğa ilişkin hukuki sonuçları Borçlar Kanunu'nun 61, 62, 106, 155, 162, 163, 166, 168. maddelerinde düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca müteselsil sorumluluğun bazı hukuki sonuçları vardır. Müteselsil borçlulardan her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumludur (BK 162/1). Borç tamamen ifa edilinceye kadar alacaklıya karşı bütün borçluların sorumluluğu devam eder (BK 163/2). Alacaklı, borçluların birinden, bir kısmından veya hepsinden alacağını talep etme ve dava açma hakkına sahiptir (BK 163/1). Borçlulardan birinin yaptığı ödeme kadar, müteselsil sorumluların alacaklıya karşı sorumlu oldukları toplam miktar eksilmiş olur (BK 166/1). Borcun tamamı borçlulardan biri tarafından ödenirse, diğer borçlular da alacaklıya karşı borçtan kurtulur. Alacaklının borçlulardan biriyle yaptığı ibra anlaşması, diğer borçluları da ibra edilen borçlunun borca katılma payı oranında borçtan kurtarır (BK 166/3). Müteselsil

borçlulardan biri, kendi davranışıyla diğerinin durumunu ağırlaştıramaz (BK 165.) Müteselsil borçlu, alacaklıyı tatmin ettiği oranda diğer müteselsil borçlulara karşı alacaklının halefi olur (BK 168/1) ve alacaklının hakları ona geçer. Borçlu yalnızca kendi payına düşen kısmı ödemişse, diğer müteselsil borçluya rücu edemez. Somut olayda, davadan önce davacı küçük velayeten anne ve babası tarafından imzalanan ... 40. Noterliği'nin 23.10.20 ... yevmiye numaralı "İBRANAME" başlıklı belgede; dava konusu kaza nedeniyle oluşan maddi zararlara karşılık 5.000,00 TL maddi tazminat ve manevi zararlara karşılık 20.000,00 TL manevi tazminat tutarını kazanın tüm ilgilileri adına ... adına yetkilisi ... taraflarına nakden ve tamamen ödendiğini beyan ederek bu nedenle meydana gelen kaza nedeniyle kendi adlarına asaleten ve küçük ...'e velayeten kazanın karşı tarafı olan ..., iş sahipleri ... (... İnşaat) ile ...ve yapı Malzemeleri Sanayi Ticaret Ltd. Şirketi yetkililerini ve ortaklarını ve ...Hayvancılık Limited Şirketini tamamen ibra ettiklerini belirtmişlerdir. Davacının yaralanmasına neden olan aracın sürücüsü ..., aracın zorunlu mali sorumluluk sigortası ve kazanın meydana gelmesine neden yol yapım işini üstlenen davalılar zarardan davacı küçük karşı müteselsilen sorumludur. TBK'nın 163. maddesi (BK'nın 142/1) uyarınca, alacaklı, müteselsil borçlulardan hepsinden veya birinden borcun tamamen veya kısmen edasını istemekte muhayerdir. Dava konusu olayda davacı küçükün yaralanması nedeniyle eldeki davanın davalıları 23.10.2012 tarihinde ibra edilmiş, 23.10.2021 tarihinde ise müteselsil sorumlulardan sigorta şirketi hakkında ... 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2013/511 E., 2015/538 K. sayılı dava açılmış, 15.12.2015 tarihinde ise KTK'nın 111. maddesinde düzenlenen 2 yıllık hak düşürücü süre geçtikten sonra 15.10.2015 tarihinde ibra edilen davalılar aleyhine eldeki dava açılmıştır. Her ne kadar 2 yıllık hak düşürücü süre içerisinde sigorta şirketi aleyhine dava açılmış ise de; davacı taraf ibra ettiği eldeki davanın davalılarına karşı ibranameden cayma iradesini açıklamamış olup; artık eldeki davanın davalıları yönünden hak düşürücü süre geçmiştir. Buna göre, açılan davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmeyle bozulmasına" dair karar verilmiştir.

B. Mahkemece Bozmaya Uyularak Verilen Karar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla bozma ilamı usul ve yasaya uygun bulunarak uyulmasına karar verildiği, somut olayda 04.09.2012 tarihinde, davacı ...'ün maluliyetine sebep tek taraflı kazanın gerçekleştiği, eldeki davadan önce iş göremezlik tazminatı ve bakıcı gideri talebiyle aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısına dava açıldığı, sigorta poliçe limitlerinin tükenmesi nedeniyle yoldaki çalışmayı yapan yüklenici ve alt yüklenici şirkete karşı bakiye iş göremezlik ve bakıcı gideri tazminatının tahsili için de eldeki davanın açıldığı, dosyaya sunulan davacının anne ve babası ile davalılar arasında düzenlenen ... 40. Noterliğinin 23.10.2012 tarih ve ... yevmiye numaralı ibraname ile aslında davacının anne ve babasının maddi ve manevi tazminat alacağını tamamen ödenmesi nedeniyle davalıları ibra ettikleri ve tüm dava haklarından feragat ettikleri, ZMSS'ye karşı ... 5. Asliye Ticaret Mahkemesinde açılan asıl ve birleşen davalarda da işbu dosya davalılarına yönelik ibranameden cayma iradesinin açıklanmadığı, bu durumda KTK'nın 111. maddesinde düzenlenen 2 yıllık hak düşürücü süre geçtikten sonra eldeki davanın açıldığı anlaşıldığından Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin bozma ilamı doğrultusunda davanın reddine karar verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde; kazadan yaklaşık 40 gün sonra, davacı küçük ...'in hala yoğun bakımda bulunduğu sırada ve tedavisi devam ederken verilen ibranamenin hukuk düzeninde hiçbir karşılığı bulunmamakta olup adı geçen belgenin makbuz hükmünde olduğunu, gerçek anlamda ibranameden söz edebilmek için tazmin edilecek miktar ile buna

karşılık alınan miktar arasında açık orantısızlık bulunmamasının koşul olduğunu, bu davanın davacıları ile müştereken ve müteselsilen sorumlu sigorta şirketine karşı ... 5. Asliye Ticaret Mahkemesinde açılan davanın davacı müvekkillerinin anılan ibraname ile bağlı kalmak istemediklerini açıkça ortaya koyduğunu, KTK'nın 111. maddesi uzamış ceza zamanaşımı süresinin kullanılmasına engel teşkil ettiğini, yaralanmalı trafik kazalarında zamanaşımı süresi 8 yıl olduğundan kaza tarihinden itibaren 8 yıllık süre içerisinde dava açılmasına Kanunun müsaade ettiğini beyan etmektedir.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, trafik kazası nedeniyle cismani zarara dayalı maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

1. Temyizen incelenen kararın bozmaya uygun olduğu, kararda ve kararın gerekçesinde hukuk kurallarının somut olaya uygulanmasında bir isabetsizlik bulunmadığı; özellikle, daha önce temyize konu edilip bozma kapsamı dışında bırakıldığı için kesinleşen yönlerin yeniden incelenmesinin mümkün olmadığı anlaşılmakla; aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki hususları temyiz etmekte hukuki yararının bulunmadığı anlaşıldığından davacı vekilinin diğer temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2.1086 sayılı HUMK'un yürürlükte olduğu dönemde çıkarılan 09.05.1960 tarih, 1960/21 Esas, 1960/9 karar sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararında; Yargıtay bozma kararına uyulmakla orada belirtilen biçimde işlem yapılması yolunda lehine bozma yapılan taraf yararına usulî kazanılmış hak, aynı doğrultuda işlem yapılması yolunda yerel mahkeme için de zorunluluk doğacağı, usulî kazanılmış hakka ilişkin açık kanun hükmü olmasa da temyiz sonucu verilecek bozma kararının hakka ve usule uygun karar verilmesini sağlamaktan ibaret olan amacı ve muhakeme usulünün hakka varma ve hakkı bulma maksadıyla kabul edilmiş olması yanında hukuki alanda istikrar amacıyla kabul edilmiş bulunması bakımından usulî kazanılmış hak müessesesinin usul hukukunun dayandığı ana esaslardan olup kamu düzeniyle de ilgili olduğu belirtilmiştir.

Yargısal ve bilimsel içtihatlarda "usulî kazanılmış hak" ya da "usulî müktesep hak" olarak adlandırılan bu ilke Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 10.02.1998 tarih, 1987/2-520 esas ve 1988/89 karar sayılı ilâmında "Mahkemenin bozma kararına uymasıyla meydana gelen bozma gereğince işlem yapma ve hüküm verme durumu, taraflardan birisinin lehine ve diğeri aleyhine hüküm verme neticesini doğuracak bir durumdur ve buna usulî kazanılmış hak denilmektedir..." şeklinde tanımlanmaktadır.

Usuli kazanılmış hak kurumu, davaların uzamasını önlemek, hukuki alanda istikrar sağlamak ve kararlara karşı genel güvenin sarsılmasını önlemek amacıyla Yargıtay uygulamaları ile geliştirilmiş, öğretide kabul görmüş ve usul hukukunun vazgeçilmez, ana ilkelerinden biri haline gelmiştir. Anlam itibarıyla, bir davada, mahkemenin ya da tarafların yapmış olduğu bir usul işlemi ile taraflardan biri lehine doğmuş ve kendisine uyulması zorunlu olan hakkı ifade etmektedir. Bu nedenle mahkeme kararının, Yargıtay ilgili hukuk dairesi tarafından bozulmasından ve yerel mahkemece bozmaya uyulmasından sonra mahkemece, hükmün Yargıtay bozma kararı dışında kalarak kesinleşmiş olan kısımları hakkında yeni bir karar verilemez.

Dosyanın incelenmesinde, mahkemenin ilk kararıyla "... davacı küçük ... için toplam 1.630.289,95 TL'nin (725.874,202 TL iş göremezlik tazminatı ve 904.415,75 TL bakıcı gideri) kaza tarihi olan 04.09.2012 tarihinden itibaren işleyecek avans faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı küçük ... adına velayeten anne davacı ... 'e ödenmesine, davacının manevi tazminat talebinin reddine " karar verildiği, karara karşı davacılar vekili ve davalı ... vekilinin istinaf isteminde bulunduğu ve ... Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 30.09.2021 tarih, 2021/91-2021/882 Karar sayılı

ilamı ile davacılar vekili ile davalı ... vekillerinin istinaf başvurularının ayrı ayrı kısmen kabulüne yerel mahkeme kararının kaldırılmasına; yeniden hüküm kurulması gerektiğinden, davanın kısmen kabulü ile, "...küçük ... için toplam 1.554.346,964 TL'nin (649.931,212 TL iş göremezlik tazminatı ve 904.415,75 TL bakıcı gideri) kaza tarihi olan 04.09.2012 tarihinden itibaren işleyecek avans faizi ile birlikte müştereken ve müteselsilen tahsili ile davalılardan alınarak davacılara ödenmesine, fazlaya dair istemin reddine; davacıların manevi tazminat taleplerinin reddine" karar verildiği, Bölge Adliye Mahkemesi kararına karşı bu defa yine davacılar vekili ve davalı ... vekili tarafından temyiz isteminde bulunulduğu, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 26.09.2022 tarih, 2021/26261 E., 2022/10826 K. sayılı ilamı ile "... Dava konusu olayda davacı küçüğün yaralanması nedeniyle eldeki davanın davalıları 23/10/2012 tarihinde ibra edilmiş, 23/10/2021 tarihinde ise müteselsil sorumlulardan sigorta şirketi hakkında ... 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2013/511 E., 2015/538 K. sayılı dava açılmış, 15.12.2015 tarihinde ise KTK'nın 111. maddesinde düzenlenen 2 yıllık hak düşürücü süre geçtikten sonra 15.10.2015 tarihinde ibra edilen davalılar aleyhine eldeki dava açılmıştır. Her ne kadar 2 yıllık hak düşürücü süre içerisinde sigorta şirketi aleyhine dava açılmış ise de; davacı taraf ibra ettiği eldeki davanın davalılarına karşı ibranameden cayma iradesini açıklamamış olup; artık eldeki davanın davalıları yönünden hak düşürücü süre geçmiştir. Buna göre, açılan davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmeyerek bozulmasına" dair karar verilmiş, Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla bozma ilamına uyulmasına karar verilmiş, eldeki davadan önce sürekli iş göremezlik tazminatı ve bakıcı gideri talebiyle aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısına dava açıldığı, sigortanın poliş limitlerinin tükenmesi nedeniyle yoldaki çalışmayı yapan yüklenici ve alt yüklenici şirkete karşı bakiye iş göremezlik ve bakıcı gideri tazminatının tahsili için de eldeki davanın açıldığı, dosyaya sunulan davacının anne ve babası ile davalılar arasında düzenlenen ... 40. Noterliğinin 23.10.2012 tarih ve ... yevmiye numaralı ibraname ile aslında davacının anne ve babasının maddi ve manevi tazminat alacağının tamamen ödenmesi nedeniyle davalıları ibra ettikleri ve tüm dava haklarından feragat ettikleri, ZMSS'ye karşı ... 5. Asliye Ticaret Mahkemesinde açılan asıl ve birleşen davalarda da işbu dosya davalılarına yönelik ibranameden cayma iradesinin açıklanmadığı, bu durumda KTK'nın 111. maddesinde düzenlenen 2 yıllık hak düşürücü süre geçtikten sonra eldeki davanın açıldığı anlaşıldığından Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin bozma ilamı doğrultusunda davanın reddine dair temyiz isteminde bulunan davacı vekilinin usuli kazanılmış haklarına aykırı olarak yeniden karar verildiği anlaşılmış olup; temyiz eden davacı aleyhine olacak şekilde ve usuli kazanılmış haklarına aykırı olarak yerel mahkemece verilen ilk karara karşı istinaf isteminde, Bölge Adliye Mahkemesince verilen ilk karara karşı da temyiz isteminde bulunmayan davalı ... yararına olacak şekilde bozma kapsamı dışında kaldığı anlaşılan ve kesinleşen yönlerde dair yeniden karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın açıklanan nedenle bozulması gerekmiştir.

VI. KARAR

1. Yukarıda (1) numaralı bentte açıklanan sebeplerle davacı vekilinin diğer temyiz itirazlarının REDDİNE,

2. Yukarıda (2) numaralı bentte açıklanan sebeplerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz harcının istek halinde davacıya iadesine,

40.000,00 TL vekalet ücretinin davalı...Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinden alınarak duruşmada vekille temsil olunan davacıya verilmesine, 40.000,00 TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı ...'a verilmesine,

Dosyanın Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

28.04.2026 tarihinde oy birliđiyle karar verildi.